

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak petek, ako je ta dan praznik pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Kmet in politika. — Konkurenca tuje delavne moči. — Politični pregled. — Štajersko: Narodne razmere na Štajerskem. Razno. — Koroško: Mohorjeva družba. Razno. — Primorsko: Slovenska ljudska šola v Trstu. Razno. — Kranjsko: Svoji k svojim in slovenski obrtniki. Razno. — Razstava jugoslovanske kolonije v Belgradu. — Prosveta. — Raznoterosti. — Gospodarstvo. — Socialno gibanje. Podlistek: Hej, oče Miklavž!

Kmet in politika.

Mali kmetje tvorijo danes pri nas na Slovenskem in v celi srednji Evropi sploh privesek nazadnjaških političnih strank. Tukaj ga vprega v svoj strankarski voziček duhovščina, kažoč mu konfesionalni prapor, tamkaj ga pod plaščem stanovskih koristi politično zlorablja plemstvo, ki slučajno še sedi na svojih velikih posestvih. To splošno dejstvo je rodilo pri nas čisto neopravičeno in neutemeljeno mnenje, da mali kmet že po narodi svojega družabnega položaja ne spada v napredno politično kombinacijo. To mnenje se je utrdilo v slovenski javnosti in se strdilo v nekako politično dogmo. Da je ta misel čisto napačna, se razvidi v hipu, ko premotrimo družabni položaj in družabno funkcijo malega kmeta.

Mali kmet opravi na svojem koscu zemlje vse gospodarsko delo sam, s skromnimi močmi, ki mu jih podaja rodbina. Tujih delavcev ne najema: tuje delavne moči ne izrablja nikoli, ker jo izrabljati ne more. Mala kmetija je najracionalnejši način zemeljskega obdelovanja. Obstoj in razvoj narodov je odvisen od zdravega kmečkega stanu, ne le ker iz njega zajemajo svež človeški kapital, temveč tudi zategadelj, ker je mali kmet najboljši in najracionalnejši obdelovalec zemlje in proizvajalec zemeljskih produktov.

Iz tega sledi, da je kmečki stan po svoji socialni naravi važen in cenjen živelj družab-

Hej, oče Miklavž!

Oktav Mirbeau.

Dve dolgi uri sva hodila, kar vprek, v pripekajočem solncu, ki je razsipalo svoje žarke kakor ognjeni dež dol z neba. Pot je curljal po mojem telesu in silna žeja me je žgala. Zaman sem iskal vir, ki pretaka sveže kaplje med listjem, ali studenec, kakor jih je v teh krajih vse polno, studenec, ki počiva v svoji mahom porasli strugi kakor svetnik v kotičku. Končno sem obupal: jezik se je bil posušil in grlo me je peklo.

„Pojdiva do pristave, ki jo vidite ondu,“ mi je dejal spremljevalec. „Oče Miklavž nama postreže z okusnim mlekom.“

Korakala sva čez široko ledino — grude so se pod najinimi stopinjami razsipale v rdeč prah — potem mimo ovsa, ki se je svetlikal v modri barvi. Končno sva dospela na vrt, kjer so v senci jablan počivale lisaste krave. Koncem so v vrta je stala pristava. Na dvorišču, ki so ga na vseh štirih straneh obdajala siromašna poslopja, nisva zalotila žive duše, razen nekaj kokoši na gnojišču, ki se je poleg ovčnjaka dvigalo iz

nega razvitka. Če ta stan politično nastopa v reakcionarnem taboru, je to le znak velike nerednosti v političnem ustroju, le posledica stranskih in nebitvenih uplivov, ki kale in motijo njega naravni poklic.

Nekaj takih motečih elementov koj lahko označimo. Predvsem prihaja v poštev nedostatna izobrazba, ki mu brani jasno spoznavati in izražati težnje svojega gospodarskega življenja. Nadalje je važen vzrok politične neprebujenosti kmečkega stanu njegova razmetanost: posajen je med velike posestnike, ki ga vedo spravljati v gospodarsko odvisnost. Ta krajevna razmetanost je ubranila in brani stanovsko organizacijo, ki se, kakor vidimo med industrijskim delavstvom, najpoprej pojavlja ondi, kjer prihaja obilo enako gospodarsko interesiranih ljudi v dotiko — to je v tovarni.

Kakor smo že naznačili, mali kmet ni nikdar vžitkar tuje delavne moči; kot tak je interesiran na uveljavljanju družabnega ravnovesja na podlagi ravnopravnosti in enake posesti.

Lahko rečemo: Napredek družbe je odvisen od obstanka malega kmeta in obstanek malega kmeta je odvisen od družabnega napredka.

Vsi, ki so interesirani na napredku družbe, vsi, ki žive od lastnega dela in to so umski in industrijski delavci (inteligenca in tovarniški proletarijat) morajo gledati, da se ohrani kmečki stan gospodarskega propada. V to svrhu je treba sredstev, treba je umno zasnovane kmečke politike, — v katero mimogrede povedano carinarstvo gotovo ne spada, ki donaša dobičke le veleposestvu, katero proizvaja za trg in ne za lastne potrebe.

Na drugi strani se mora zavedati kmečki stan kot samostojna gospodarska skupina z lastnimi gospodarskimi in političnimi koristmi. V

umazane gnojnice. Ko sva brezuspešno poskusila odpreti zaklenjene duri, je dejal spremljevalec: „Ljudje so na polju.“ Vendar je zaklical na vse grlo: „Oče Miklavž! Hej, oče Miklavž!“ Nič odgovora.

„Hej, oče Miklavž!“

Tudi drugi klic je bil nevspešen, le kokoši so prestrašene z glasnim kokodakanjem se razgubile na vse strani.

„Oče Miklavž!“

V svojem obupu sem se že prav resno npravljal, da sam pomolzem krave na vrtu, v tem hipu se pokaže na vratih temačen, nagubančen in zardel obraz starke.

„Oh!“ zakriči kmetica. „Vi ste tukaj, gospod Jožef, saj vas nisem spoznala. Oprostite mi Vi in Vaš gospod spremljevalec.“

V tem je stopila iz poda. Pavolnata avba s konci preko čela je odevala glavo. Del pleč in vrat od solca zarjavela, kakor žgana opeka sta molela vsa sesušena in nagubančena iz platnene srajce, ki se je na kolenih spajala s črno in sivo pisanim spodnjim krilom. Gole noge, katerih koža je bila modrikasta in raztrgana kakor kos starega usnja, so tičale v težkih

politiki se mora družiti s skupinami istih in vzporednih interesov, t. j. z umskim in tovarniškim proletarijatom, ki se ne živi od tujih žuljev temveč od lastnega truda. Skupno s tema skupinama se mora bojevati proti izkoriščevalcem tujega dela t. j. proti kapitalistom, veleposestnikom in dr.

To je teoretično spoznanje, preden se da misliti na praktično uresničenje tega političnega spoznanja, mora isto prodreti v dušo kmečkega ljudstva, inteligence in industrijskega dalavstva in roditi medsebojno čuvstveno zblizanje teh socialnih skupin.

Konkurenca tuje delavne moči. (Konec.)

Slovenci nimamo nobene enotne, samostojne politične države. Svojih mej ne moremo zapreti nikomur. Zato nimamo eksekutivne moči. V tem pač tiči velik kos našega narodnega problema. Od vsakega slovenskega kapitalista se ne more zahtevati, da ne vsprejema — na lastno škodo! — tujih delavnih moči. On sam dobro ve, da zmagovanje in prodiranje tuje delavne moči podpira italijansko ali pa nemško kolonizacijo med slovenskim ljudstvom in da vsprejeto s tem pospešuje tudi izseljevanje domačega, slovenskega ljudstva. Njegova korist je, da je na razpolago kar mogoče veliko prodajajoče se delavne moči. Čim več je je, tem ceneja postaja. Konkurenca tujega importa mu posredno koristi s tem, da z njeno pomočjo domače delavne moči kot samobsebi kvalitativno manj vredne, dobi ceneje kot bi jih pa sicer dobil. To se najjasneje opaža pri naših zidarjih, kadar v poletnem času preplavijo naše dežele mnogoštevilni laški delavci. Skoraj v vseh strokah pomenja prodajajoča se tuja delavna moč slabše življenjske pogoje za domačine.

cokljah iz bukovine. Kmetica je zaprla duri poda in pristavila lestev, da spleza dol. Preden je stopila na prvi klin, je vprašala mojega spremljevalca:

„Ali niste klicali Miklavža, mojega moža?“

„Tako je!“

„Kaj hočete očetu Miklavžu?“

„Vročje je in žejna sva; čašo mleka sva ga hotela prositi.“

„Čakajte, gospod Jožef, takoj pridem.“ Počasi je stopala v cokljah po lestvi navzdol.

„Ali ni očeta Miklavža doma?“ vpraša moj spremljevalec.

„Oprostite,“ odgovori starke, „doma je, doma, sam Bog ve, da je doma; toda geniti se ne more, siromak. Danes za rana smo ga položili v krsto.“

Dospela je na tla in si otrla debele potne kaplje s čela. Potem je govorila:

„Da, gospod Jožef, oče Miklavž je mrtev. Snoči na večer ga je ujelo.“

Ko sva napravila otožen obraz, je dejala:

„Oh, nič ne de, nič ne de, kar vstopita, in sedita, da se nekoliko ohladita. Med tem prinesem, kar sta naročila.“

Iz tega se vidi, da ni le slovensko uradništvo oni stan, ki se pritiska k tlom po tujcih, temveč, da se enako in mnogokrat še slabše godi skoraj vsem slovenskim produktivnim stanovom.

To situacijo slovenski produktivni stanovi zelo čutijo; jeze se nad tujci, sovražijo jih morda in tudi pretepi in poboji rojeni iz tega čustva niso redki in neznani. Končno mora priti izpoznanje, da je to velevažno vprašanje vredno, da se hladno in pametno premišlja o njem, brez jeze in sovraštva do onih, ki so samo navidezno krivi vsega tega. Rešitev tega vprašanja, od katere zavisi lepša slovenska bodočnost, more biti v organizovanem gospodarskem in političnem stremljenju slovenskih produktivnih, delavnih stanov po osvojitvi in večji moči.

Rešitev tega pravzaprav mednarodnega problema more roditi močnejše, samozavestnejše slovensko ljudstvo, more odpreti tudi za Slovence nova pota do eksistenčnih pogojev posameznika. Slovenci dosedaj sploh še niso resno premišljali o vprašanju konkurence tuje delavne moči. Drugi narodi imajo o tem boju že precejšnje literaturo n. pr. Amerikanci, Francozi, Nemci. (Med Nemci je o tem mnogo pisal narodnogospodarski pisatelj Max Schippel, na katerega spise opozarjamo.)

Gre za to, da se slovenske delavne moči, produktivni stanovi, organizujejo in se povzdignejo do primerne konkurenčne sposobnosti. V narodni zavesti tega sloja pa temelji gotova, četudi znatno omejena, eksekutivna moč kot skrajno orožje. As.

Politični pregled.

Volitve v državni zbor.

Uradni listi so objavili razpis državnozbornih volitev po novem volilnem redu. Vzrok, da je vlada toliko časa odlašala z razpisom novih volitev, ne tiči toliko v sestavi volilnih priprav, marveč so si to uslugo izgovorile volilni reformi sovražne stranke, da se v tem že pozabi, kar je bilo. Glavne volitve se vrše 14. maja, ožje pa 23. maja. 14. maj pade na torek, 23. na četrtek. Kakor se vidi, se vlada pri razpisu prav nič ni ozirala na demokratično zahtevo, da se volitve vrše na nedeljo. Nedelja je za volitve najprikladnejši čas; ljudje ne zamude nič in se tem polnoštevilnejše lahko udeležijo volitev. Baš z ozirom na to je v resnično modernih državah zakonito določena nedelja kot volilni dan.

Skandali na Ogrskem.

Ogrskih škandalov neče biti konec. Komaj je pravosodni minister Polonyi težko obre-

Odprla je hišna vrata, ki so bila dvakrat zaklenjena.

„Vstopita, gospoda, bodita kakor doma. Sedita, glejta, tam je oče Miklavž.“

V kotu zakajene izbe, med obema posteljama, ki sta bili s katunino pokriti, je stala na dveh stolah bela krsta, na pol zagrnjena s prtenino. Edini okrasek je bil bakren križ in vejica zelenike. K vznožju krste so postavili mizo, na kateri je lojava sveča prav otožno gorela. Zraven je bila ilovnata posoda z blagoslovljeno vodo, v njej šop bodičevja. Prekrižala sva se, pokropila krsto z vodo in se vsedla nemo in osuplo za mizo.

Mati se je kmalu vrnila. Previdno je prinesla veliko latvico mleka, jo postavila na mizo in dejala:

„Pijta, kolikor Vama drago. Ni ga bolj svežega in okusnejšega mleka.“

Ko nama je prinesla manjše posodice in vzela iz košare črnega kruha, je vprašal moj spremljevalec:

„Ali je bil dalj časa bolan, oče Miklavž?“

„Pravzaprav ne, gospod Jožef“, odgovori starka. „Takole nekaj časa sem ni bil prav krepak. Pljuča so ga bolela, to dela vse slaba kri. Barve je kar izpreminjal, zdaj je bil bled, potem sinji, nato črn in potem je bil takorekoč mrtev.“

„A niste klicali zdravnika?“

„O ne, gospod Jožef, zdravnika nisem klicala. Ker bolan, bolan pravzaprav ni bil.

menjen z najhujšimi očitki ubežal iz javnosti, že je nova točka madjarsko-imperijalistične politične honetnosti na dnevnem redu. Budimpeštanska policija je zavohala, da je nekdo izmeknil važne akte iz pisarne državnega računskega dvora. Poslanec Lengyel, glavni obtožitelj in sedaj obtoženec Polonyjev, je dobil te listine v svoje roke, in — ne bodi len — jih je dal fotografirati, da bi jih kasneje ne mogli utajiti. Oficijal Hajdu, ki je listine izročil Lengyelu, tiči pod ključem. Iz lastnega nagiba — tako pripoveduje Hajdu — se je odzval Lengyelovemu pozivu, da naj mu vsak, kdor ima kaj obtežilnega materiala proti bivšemu pravosodnemu ministru, istega izroči. — Kaj pa vsebujejo omenjene listine? Z nepobitno jasnostjo govore, da so sedanji vladni matadorji z denarjem ogrskih davkoplačevalcev podkupovali ceneno ogrsko časopisje, ki je „delalo“ za sedanjo kliko. Bogate nagrade (50.000 kron) so naklonili ljudem, ki so kliko pripomogli do vesla. Ogrska vlada se sedaj pere in govori o „pavšalih za inserate v časopisju,“ o „znanstvenikih, ki si žele izpopolniti svoje znanje,“ toda vse te besede pri razumnih ljudeh ne najdejo posluha.

Zasedanje bolgarskega sobranja.

Na Bolgarskem so nastopili resni časi. Opozicijske stranke preplavljajo vso državo s protestnimi shodi, ki so naperjeni proti samovoljni in absolutni vladi bolgarskega kneza Ferdinanda, ki se je umaknil iz države, da bo vlada tem brezobzirnejše lahko nastopila. V sobranjih je imela vlada trdno in zanesljivo večino; z njeno pomočjo je spravila celo vrsto zakonov pod streho. Predvsem je sobranje sprejelo vseučiliški zakon, po katerem ima vlada močen vpliv na volitev rektorja in imenovanje ter odstavljanje profesorjev. Opuščeni profesorski zbor zakona ne pripozna in se pod takimi pogoji ne bo dal nastaviti. Drug zakon prepoveduje ljudsko šolskim učiteljem politično delovanje in nepokorne strogo kaznuje. Dalje je bil sklenjen zakon proti hujskanju vojakov k nepokorščini. Skratka vlada se je dala od udane ji večine oborožiti z zelo dvomljivim orožjem. Vprašanje je, če ne bodo opozicijske stranke, ki so se našle v boju proti absolutizmu in se zedinile v en blok, izpodnesle s široko organizovano agitacijo sedanji parlamentarni večini in vladi tla.

Francoska cerkvena politika.

V francoski republikanski večini, ki izvaja ločitev moderne države od cerkve, obstojita dve smeri: radikalna, ki hoče škoditi cerkveni organizaciji in ki je v to svrhu voljna podpirati razkol in pa zmerna struja, ki hoče skrajno svo-

Prav lahko je hodil semintja kakor mladenič. Včeraj grem v trg, in ko se vrnem sloni oče Miklavž z glavo na mizi, s pobeslimi rokami, nepremično kot kamen. — Hej, Miklavž, pravim. — Se ne gane. — Hej, oče Miklavž! mu zakričim na ušesa. — Nič odgovora, prav nič. Potem ga potrese. Zaziblje se, pade na tla in obleži, ne da bi genil z udom. In črn je bil, črn kot oglje. Za pet ran Kriščevih, pravim, oče Miklavž je mrtev. In v resnici je bil mrtev, gospod Jožef, čisto mrtev... Zakaj pa ne pijete? Še imam mleka, gotovo! In za malo ga zdaj ne potrebujem.“

„Velika nesreča“, pravim.

„Kaj hočete“, odgovori kmetica, „božja volja.“

„Ali nihče ne čuva mrliča?“ vpraša moj spremljevalec. „Vaši otroci?“

„Oh, saj se nič ne bojimo, da zbeži odtod, ubogi stavec. Fantje vozijo seno. Dela vendar zaradi tega ne moremo pustiti. To ga ne prebudi, zdaj ko je enkrat umrl.“

Izpila sva mleko in zahvalivši sva se poslovlila. Dogodek naju je tako pretresel, da nisva vedela, ali naj občudujeva ali preklinjava to kmečko brezčutnost napram smrti — napram, smrti, ki izvabi celo psom cviljenje, če postane samotno v njih domu, in ki iztisne otožne stoke pticam iz grla, če najdejo opustošena svoja gnezda.

bodomiselno izvesti separacijski zakon, ne da bi se vmešala v notranje cerkvene zadeve. Razmerje med učečo in poslušajočo cerkvijo, med laiki in duhovščino, med duhovščino in papežem, je po mnenju zmerne struje stvar, ki jo naj verniki sami s seboj opravijo. Zmerna smer je dala separacijskem zakonu jako pohlevno obliko in pričakovati je bilo, da cerkev sprejme ponudene ji ugodnosti. Proti vsemu pričakovanju je začel papež napeljevati vodo na radikalni mlin. Zavrgel je separacijski zakon, in ko je prihitel zmerni Briand z zborovalnim zakonom, odklonil je papež tudi tega, kar je imelo za posledico, da je rimska cerkev zgubila vse bogoslužju posvečeno imetje. — Radikalna struja si mane roke nad neuspehi, ki jih je Briandova zmernost in popustljivost rodila.

Štajersko.

Narodne razmere na Štajerskem.

(Drugi članek.)

V sodnem okraju Ivnic se je itak že zmajšala neznatna slovenska manjšina od 235 na 34 tisočink, v Lipnici nasproti se je dvignila, kar je sicer brez pomena, ker znaša sedaj že samo 114 tisočink. Narodne razmere v sod. okrajih Arnovž in Cmurek so se obrnile jako na korist Slovencev, v sodnem okraju Radgona pa istotako na korist Nemcev. Neznatne so spremembe v sodnem okraju St. Lenart. V sodnem okraju Marenberg se opaža prodiranje Slovencev, v sodnih okrajih Maribor, okolica in Gor. Radgona napredujejo Nemci. V zadnjem okraju se je število Nemcev v enem desetletju potrojilo. V sodnem okraju Konjice so Slovenci padli, Nemci narastli, istotako se je število Nemcev zelo pomnožilo v Rogatecu, zlasti vsled ustanovitve deželnih toplie Rogatec-Slatina. Nadalje so se Nemci pomnožili v Šoštanju. Neugodno za Nemce se razvijajo razmere v sodnem okraju Slov. Bistrica, predvsem v trgu samem. Vendar pa v splošnem napredujejo Nemci, ki so se v dvajsetih letih od 1880—1900 v sedmih okrajih pomnožili za 10 tisočink, a Slovenci kažejo prirastek le v štirih okrajih. V nemških trdnjavah Maribor, Celje, Ptuj je pokazalo ljudsko štetje napredek nemškega prebivalstva od 19.547 prebivalcev l. 1880 na 27.154 l. 1900. V istem času so narastli Slovenci samo od 5202 na 6052, torej za 850 duš. Pridobili smo na številu le v Mariboru, kjer smo zadnjih 20 let napredovali za 68 tisočink, v Celju in Ptujju se je naše število znižalo. V teh dveh mestih so se narodne razmere na nepričakovan, čuden način obrnile v prid Nemcem. V obeh so napredovali Nemci absolutno in relativno, a Slovenci istotako nazadovali. Tako smo v Celju od močne tretjine l. 1880 padli na slabo četrtno l. 1900, ko so našli samo okrog 1400 Slovencev. Ta tri mesta, Maribor, Celje, Ptuj, so glavna zaslomba nemštva na Spodnjem Štajerskem; z njimi stoji in pade.

Kot razvidno, Nemci neprestano po Sp. Štajerskem napredujejo in se množe, po nekje je njihovo število celo silno narastlo, kar nam mora vzbujati strah pred prihodnostjo. Po mestih in trgih niso le obvarovali svojega posestnega stanja, temveč so celo pridobili in si osvojili nove postojanke. Nemški jezik pridobiva na veljavi, nemški jezični otoki na slov. Štajerskem se jačijo in širijo, njihovo stališče je močnejše in boljše. O kakem prodiranju Slovencev niti govora ni, mi se umikamo na svoji posesti iz okolice mest in trgov na deželo, v hribe, v Ameriko, ali pa se naš živelj pomenuje, raznaroduje.

To je približno slika sedanjega narodnega valovanja na Štajerskem, mogoče je resnični položaj tualitam malo bolj ugoden Slovincem, slabši ni nikjer, ker je sestavljen ta članek na podatkih vladnega ljudskega štetja, ki je marsikje prikrojen v nemškem smislu. Ali tako je — kadar pišemo o narodnem življenju Slovencev na Sp. Štajerskem, moramo pisati o stalnem napredku Nemcev, in o umikanju Slovencev, Naravni razvoj stvari — da bomo Slovenci brez boja zasedli izgubljene postojanke — naš je

strahovito razočaral. Naši voditelji so se veselili svojih naslovov in se zibali v sanjah, a Nemci so med te sejali, in zdaj žanjejo in bodo želi. Naša inteligenca je bila nemarna, skrbela je samo zase in odbijala od sebe slovensko kmečko ljudstvo. Advokatje so bili in so še narodni konzuli in ljudske pijavke v eni osebi. Kadar je tak voditelj narodni stopil na govorniški oder, je narod videl v njem samo svojega oduhu, ne pa dobrotnika, parasita, ne pa zagovornika njegovih pravic. Tako se je zgodilo, da je slovenski narod po Sp. Štajerskem danes mnogokje zelo korumpiran, je izgubil svoj narodni čut, svoje narodno dostojanstvo in se je izgubil v nemškutarski tabor, kamor so ga izvabili ptujski krivi proroki, in kamor so ga pahnili slovenski narodni konzuli. Češki politik, Havliček, je dejal: Kakršna inteligenca, takšno ljudstvo! — Naša inteligenca je brez smisla za požrtvovalno, narodno delo in je sebična, s svojim delovanjem je pohujšala narod, in zdaj gre s „Štajercem“, ptujskim renegatskim listom, njena setev v klasje. Naši voditelji so krivi sedanjih žalostnih razmer. Od inteligence je korumpiran narod, riba začne smrdeti pri glavi. A.

Deželni zbor štajerski bo sklican za dne 25. t. m. Zasedanje bo trajalo do konca marca.

Shod slovenskih obrtnikov iz Spodnje Štajerske sklicuje slovensko obrtno društvo v Celju na dne 10. marca 1907. Na dnevnem redu je razgovor o ustanovitvi krepke organizacije slovenskega obrtnega stanu na Spodnjem Štajerskem v svrhu izboljšanja njegovega položaja.

„Slovensko trgovsko društvo v Celju“ in vladne persekucije. Pravil tega snujočega se društva ministrstvo notranjih zadev že drugič ni potrdilo vsled nekaterih točk društvenega delokroga. Društvo je v drugem naznanilu izrečno pojasnilo, da imajo tudi druga društva popolnoma enake točke v svojih pravilih, katera pa je vlada potrdila. Vse te vladne šikane ne bodo mogle zadržati društvenega postanka, kajti interesi slovenskega trgovskega stanu so tako močni, da bodo končno rodili stanovsko organizacijo.

Kmetje in lov. Posesnik slivniške graščine pri Mariboru, grof Schönborn, je dal razglasiti, da dovoli kmetom streljati zajce, vsakemu na svojem zemljišču, dokler bo on lastnik lova. Bela vrana!

Hudobna roka. V Stanovskem pri Poljanah je prebudil posestnika Antona Groseka, ki se je nedavno prej poročil, strahovit pok iz spanja in neka nevidna moč ga je vrgla iz postelje. Komaj je vstal je bila že vsa postelja v plamenu. Ko je natančneje ogledal, je opazil netilno nit, ki je vodila skozi okno pod posteljo, kjer je bila večja množina smodnika.

Okrajni zastop konjiški je izvolil načelnikom graščaka Posseka s Pogleda, kandidata nemških in slovenskih izvenstrških odbornikov. Trški odborniki so hoteli z abstinenco povzročiti nesklepčnost, toda njih namera se je izjalovila.

Okrajni glavar Vistarini. Krivdo brežiškega okrajnega glavarja Vistarinija, ki je oškodoval kmete za več tisoč podpornega denarja, je hotelo nemško časopisje siloma prikriti. Kakor čujemo sedaj, se je uvedla proti njemu vendarle kazenska preiskava. — Ne vemo, zakaj naj bi se med sleparji, ki so si podobni kot krajcar krajcarju, delali stanovski razločki?

Upravna Hudinje. Ker bi izvedba sedanjega regulacijskega načrta spravila trboveljska polja v veliko nevarnost, se je začelo po inicijativi narodne stranke razmišljati o uravnavi tudi ostalega dela Hudinje.

Servec in drugi. Prejeli smo naslednjo izjavo načelstva Južnoštajerske hranilnice: V dopisu „Servec in drugi“ Našega Lista od 8. svečana 1907. št. 11 se trdi kot javna tajnost, da si je g. dr. Josip Servec dal plačati od južnoštajerske hranilnice v Celju svoje politične shode v svojem volilnem okraju ob času svojega kandidiranja v deželni zbor. Podpisano načelstvo Južnoštajerske hranilnice izjavi, da gospodu dr. Josipu Servecu za take namene nikoli ni povr-

nilo nikakoršnih stroškov in da jih ta tudi nikoli ni zahteval od nje. (Slede podpisi.)

„Südmarka“ je pokupila v Št. Ilju v Slovenskih goricah že približno 200 oralov slovenske posesti, da jo parcelira za nemško kolonizacijo. Stvar utegne postati opasna za Slovence, ako se ne zgamejo pravočasno z vso energijo na obrambo! „Südmarka“ je prišla do spoznanja, da je denar, ki ga je „posojevala“ faliranim spodnještajerskim nemškutarskim trgovcem, obrtnikom in posestnikom popolnoma zavržen in ne koristi čisto nič njenim germanizatoričnim namenom; radi tega bo to kolikor mogoče opustila in se bo vrgla na intenzivno, sistematično nemško kolonizacijo. Pozor torej, dokler je še čas!

Južna železnica in volitve v okrajne zastope. Južna železnica je doslej volila navadno v skupini veleposestnikov v okrajne zastope. Često je baš njeno glasovanje povzročilo slovenski volilni poraz, tako n. pr. je pri volitvah v brežiški okrajni zastop l. 1903. odločil njen glas v prid nemške stranke. Tudi l. 1906. jo je okrajno glavarstvo v Brežicah vpisalo v volilni imenik veleposestnikov, toda na reklamacijo s slovenske strani jo je zopet črtalo. Sestava okrajnih zastopov sloni na zastopstvu interesov; južna železnica pa spada v kategorijo veleindustrije, četudi plačuje nad 120 kron zemljiškega davka in zato sme voliti v skupini veleindustrijalcev. Povsod, kjer voli južna železnica v veleposestvu, jo morajo slovenske stranke reklamirati iz liste.

Koroško.

Mohorjeva družba.

O Mohorjevi družbi sem pisal že pred par leti (Edinost: Mohorjeva družba in nje naloga.) Članek je ostal brez uspeha, kakor je ostalo brez uspeha vse, kar se je do zdaj pisalo o tej „naši“ družbi, ki se tu in tam imenuje med kulturnimi zavodi slovenskega naroda. Govoril sem takrat o indolenci odbora in bi moral danes zopet govoriti, ko bi to ne bila vobče znana stvar. Tudi drugi so večasih o tem lamentirali, danes so se utrudili in rajši molče. Vem, povedati bi hoteli marsikaj, a čemu govoriti, ko je vse zastoj. Je to res zelo nevhvaležno delo. Zato so letošnje kritike na kratko omenile knjige ter prešle na dnevni red. Celo „Našim Zapiskom“ se ni zdelo vredno znova potrditi resnice, da je škoda goldinarja za 6 slovenskih knjig. Tako zdaj nihče ne daje nasvetov, ker bi bili brez pomena. — Gospodom v Celoveu je to zelo po volji, kajti to jim potrjuje, da gredo pravo pot. In vendar smo vsi prepričani, da bi družba s tem denarjem lahko storila več, mnogo več. Da, prepričani smo celo, da bi morala storiti. Pardoniramo jo, ker je vzrasla v narodu in ker nam je zaradi mej nujno potrebna, ker more zaradi velikega števila udov dati 6 knjig za 1 gld. A ravno zato, ker je vzrasla v narodu, ker je važna zaradi mej in ker more dati za 1 gld. — 6 knjig, prav zato jo hočemo imeti drugačno, bolj narodno, z drugimi smermi, z drugimi deli, da bo imela svoj pomen kot kulturni zavod, da bo odgovarjala svojemu namenu, ki ga ima v narodu.

Zgodi se tu in tam, da imajo veliki dogodki velike posledice. Tako je bil velik dogodek, da je umrl pesnik S. Gregorčič, in celo „Narod“ je prinesel med dnevnimi novicami nasvet, naj bi „Družba sv. Mohorja“ izdala Gregorčičeve poezije, družbin odbor pa je počastil pesnika s tem, da se je pri svoji seji blagovolil dvigniti s stolov pesniku na čast in da je ta važni korak svojega delovanja dal zapisati v več slovenskih listov in v dva dnevnik. Je res težava govoriti in pisati o takih rečeh. Čudili se nismo, ko smo tisto brali, čutili smo, da se je zgodilo nekaj velikega. — Družba slavi Gregorčiča s tem, da se dvigne s stolov in dá to na znanje slovenskemu svetu... Ko bi se bilo zgodilo samo prvo, bi prikimali in bi bilo konec komedije, ko pa se je zgodilo tudi drugo, je smeh napolnil naše presenečene obraze. Čudili se nismo torej, smejali smo se, čudili pa bi se bili, ko bi bili čitali: Družba je na svoji

seji... sklenila, da izda Gregorčiča... Tako je prav, če sem rekel, da imajo le včasih veliki dogodki velike posledice, če je nam namreč pojem o velikosti dogodka jasen. Kajti vstati s stolov pesniku na čast, je lahko po gotovih pojmih tudi velik dogodek, tako velik, da pride v časopise, in da se pojem: izdati Gregorčiča narodu v 80.000 eksemplarjih v njem popolnoma izgubi. Zato je res težava govoriti o tem.

Nasveti so torej za „družbo“ brez pomena, pa naj pridejo od ktere koli strani in zato so mnogi spoznali, da bi bilo odveč govoriti o nji. Brez pomena je torej tudi, da mi govorimo o nji, ali boljše, o njem. „Družba“ je namreč tu identična z „odborom“. Zdi pa se nam, da družba 80.000 članov ne more in ne sme ostati lastnina par ljudij, ki v nji svojevolsko vladajo, ampak da imajo v družbi društveniki svoje pravice. Skrajni čas je, da neha celovski absolutizem v naši vseslovenski družbi, da se upošteva nasvete in voljo slovenske javnosti, ki govori v imenu naroda.

„Mir“ s 16. febr. govori zopet o velikem upadku na Koroškem in išče vzrokov upadka. V bodočem bomo odkrili nekatere glavne napake, ki so vzroki upadka, podali pa bomo tudi pozitivnih nasvetov. — V istem članku imenuje dopisnik Moh. družbo „naš največji ljudski kulturni zavod.“ Pristavimo: imel bi biti, v resnici pa to ni. Mi vsi prištevamo družbi veliko važnost, zato se bavimo z njo. Čutimo, kakega pomena je podoben zavod za narod, sreča je, da že eksistira, da je že tako vrastel v maso, da ji je postal skoraj življenska potreba. Prav je to. Ni pa prav, če hodi tako važen zavod po napačnih potih, če ne vrši svoje dolžnosti. Saniranje razmer v družbi bi bilo koristno za njo samo, kakor za naše ljudstvo in za napredek sploh.

Ko človek gleda v jeseni naše priproste ljudi, ki s tolikim veseljem pričakujejo družbinih knjig, potem pomilujemo pač nje in družbo ko čez nekaj dnij, po prihodu knjig, vidimo njih žalostne obraze, ki kažejo njih nezadovoljnost, kajti troje knjig so odložili v skrajni kot. Res so morda druge tri knjige še vedno vredne 1 gld., a zakaj se mečejo proč tisoči, ko krvavo zbiramo vinarje. Narod dobro čuti, da mu družba ne da to, kar bi mu morala dati, zato se naroča bolj iz navade, nego iz potrebe, iz veselja, prepričanja. To je vzrok, da družba zadnja leta ne napreduje, ampak v gotovih in to zelo važnih krajih na obzemlju, nazaduje. O nalogi družbe, da bi morala na obzemlju sama ustanovljati svoje knjižnice, rajše sedaj drugič ne govorim, povdarjam samo, da bi bila to nje sveta dolžnost, ustanovila bi jih lahko najmanj pet vsako leto, zato nima denarja dovolj... Dolžnost! Res, mi se bojimo te besede. Kaj bi nam bila Mohorjeva družba s tem kapitalom. ko bi vršila svojo dolžnost... Slavimo — večasih tudi samo s tem, da se dvignemo s stolov — za slovenski narod zaslužne in nezasluzne može, jahamo na zaslugah in si delamo svoje zasluge s tem, da slavimo njih zasluge. Pojem narodne dolžnosti nam še ni prešel v meso in kri. Pri nas bi pač morali vedeti, da kar kdo more, to tudi mora. Z možnostjo torej rastejo tudi dolžnosti. S tem smo pri kraju z zaslugami in bi se morda rajše ozrli po dolžnostih. Zato ne govorim o zaslugah Moh. družbe, oz. nje odbora. Kadar bo izpolnila oz. izpolnil svojo dolžnost, bo prišla zasluga sama po sebi v podobi uspeha, napredka. Ako ima posameznik svojo dolžnost, potem jo ima tembolj družba, ustanovljena v narodni namen. Iz tisočev, ki jih je zložil slovenski narod, bi morala izhajati dela, ki bi postala naš kulturni temelj. Te dolžnosti bi se morali pred vsem zavedati ljudje, ki so v odboru, a oni ne čutijo druge dolžnosti nego izdati za 1 gld. 6 knjig. Pokazali bomo na te dolžnosti. Mi o družbi radi govorimo posebno na višjih mestih. In bi končno mogli govoriti. A med seboj govorimo o njej s tistim nasmehom, ki z njim na lieu pri nas sploh govorimo o takozvanih kulturnih zavodih. Tudi tu je dvojna resnica. V višavi govorimo o 80.000 članih, med seboj si mahujemo z roko. Govorimo z zadrego in nego-

tovostjo, s katero govori gospodar o posestvu, na katerem ničvredno gospodari. S čim se torej ponašamo? Z 80.000 člani? Na Slovenskem živi poldrugi milijon ljudi. Pač pa bi se mogli z njo po vsej pravici ponašati, ko bi izpolnjevala svojo dolžnost. In to bo takrat, kadar bo izdajala dela, ki bodo odgovarjala na eni strani ogromnosti nje premoženja, ki je narástlo sedaj čez 1 milijon, in na drugi strani našim razmeram, torej, kadar bo storila vse, kolikor more in vse, kar mora. Da pa vse, kar more, tudi mora, o tem smo že prepričani. Vprašanje je torej, kakšna dela bi morala izdajati in zakaj jih ne izdaja. (Dalje prih.)

Družba sv. Mohorja na Koroškem leta 1906. Število Mohorjanov je v preteklem letu padlo od 6439 na 6169 torej za celih 270 članov. Napredovali sta samo pliberška (+ 9) in dravograška (+ 6) dekanija, dočim so vse druge nazadovale, med njimi najbolj beljaška (- 65), tinjska (- 46), šmohorska (- 45), rožeška (- 36), trbiška (- 34), dobrolska (- 23), velikovška (- 11). Med tem ko je v nemški Jožefovi družbi, ki je v 12. letih svojega obstoja zrasla na 5994 (približno 500 manj kot Mohorjeva, ki je stara 58 let!) Nad 1000 Slovencev, med njimi okoli 90 duhovnikov, je nemški odlomek v Mohorjevi družbi tako neznan, da niti v poštev ne prihaja.

Nemški kandidat v slovenskem okraju bo član nemške ljudske stranke, Seifritz, ki je ves čas svojega poslančevanja trdovratno molčal, tako da v dunajskem parlamentu niti njegovega glasu ne poznajo.

Narodna in gospodinjska šola pri Sv. Jakobu v Rožu se bode začela zidati še letošnjo pomlad. Načrti in proračuni so v redu; sedaj dovažajo stavbni material. V kratkem se razpišejo stavbna dela.

Spodnji Dravograd. Kakor znano so v Dravogradu, kjer so Slovenci dosegli sijajno zmago, v 1. razredu prodrli Nemci z enim glasom večine. Proti pooblastilu častnega občana vpokojenega okr. glavarja Murrmayra, je slovenska stranka vložila priziv, češ da Murrmayer kot vpokojen uradnik ni bil službeno zadržan udeležiti se volitve. Rekurzu je dež. vlada ugodila in se morajo za 1. razred vršiti nove volitve.

Koroški visokošolci. Letos študira na univerzah 17 slovenskih visokošolcev in sicer 9 juristov, 5 filozofov in 3 medicinci. Eden študira v Pragi, 10 na Dunaju in 6 v Gradcu.

Primorsko.

Slovenska ljudska šola v Trstu.

Od dobro poučene strani smo prejeli obvestilo, da je ustanovitev slovenske ljudske šole v Trstu gotova stvar in da se ista otvori še letošnjo jesen.

Zahteva po ustanovitvi slovenske ljudske šole v Trstu ima za sabo dolgo trnjevo pot: več kot dvajset let je stal ta šolsko-politični ideal v središču našega preskromnega političnega življenja. Več kot dvajset let smo z rekurzi in protesti manifestirali sramotno dejstvo, da nekaj tisoč slovenskih otrok ni imelo svoje šole in da se je potikalo po tujih zavodih, kjer se je slovenski naraščaj sistematično raznarodoval. Kavdinski jarem je bil prav tako neznošen kakor sramoten; upiranje proti slovenski šoli v Trstu je bilo kulturni škandal prve vrste, tembolj, ker je v tem slučaju našim protivnikom odpovedala prav tako vporabna, kakor nesmiselna in iz zraka strgana teorija samoraslega (avtohtonskega) prebivalstva.

Mučeniška zgodovina tržaškega šolskega vprašanja nam prikazuje, da se često vzdržujejo na prvršju dejanskega položaja najgorostasnejše absurdnosti in da se logika — in naj je prozornjša od samega zraka — v zgodovini le počasi in stopnjema uveljavlja. Toda uveljavlja se!

Ko registriramo ta dogodek slovenske politike, ne gledamo na dosego svojega šolskega

ideala, kakor se gleda na dobiček pri premeteni kupčiji; v tem dogodku vidimo le, da si zahteve z logično sankcijo ob skrajni volji in delu znajo poiskati vstop v zgodovino in ta izgled nas napolnjuje z optimistično vero v prihodnost, ki je temelj vsega hotenja in delovanja.

Davkarijska slovenščina v Gorici. Glavna davkarija v Gorici izroča plačevalcem hišnega davka tiskan izkaz, iz katerega prinašamo sledeči odlomek: „Pri povedbam glede praznih stanov, ktere nebi bile ob času od 4 dni, počamsi od tistiga dneva, od katerega je stan prazen ostal, in se najemščina nevplačuje, pri dotični davka odmirajoči oblasti vložene, ima se v ozir uzeti le dan vložnja, in se nemore povrniti davek za poprejšni čas.“ Zanimiv dosesek k jezikovnemu vprašanju, ki ga more rešiti le eno: izključenje jezikovno nesposobnih uradnikov iz uradov na slovenski zemlji.

Protestne shode proti volilnemu načrtu, ki ga je izdelala kamora, je priredilo politično društvo „Edinost“ v Rojanu, Rocolu in Skednju. Društvo odpošlje vladi spomenico glede predloženega volilnega reda.

Sestanek hrvatskih in slovenskih odvetnikov Istre in Trsta je sklenil da se predloži vladi o jezikovnih razmerah na istrskih in tržaških sodiščih.

Volitve v Gorici. Goriški župan dr. Marani je ponudeno mu kandidaturo odklonil. Poleg narodnih liberalcev nastopijo pri volitvi tudi klerikaleci in socialni demokratje. Ob razcepjenosti italijanskih glasov, bi Slovenci z volilno udeležbo lahko vplivali na izid in hkratu manifestirali, da tudi v Gorici predstavljajo političen faktor.

Izvozna zadruga za zelenjavo namerava ustanoviti v goriški okolici. Na več shodih se je izreklo ljudstvo za ustanovitev.

Vojaška vest. To pomlad se premesti 56. brigada iz Ljubljane v Gorico. V Ljubljani vojaške pisarne odpovedujejo stanovanja.

Deželni kmetijski urad, ki ga je ustanovil deželni zbor goriški še l. 1905 je začel poslovati in je nastanjen v pritličju deželne palače. Osojbe obstoji iz kmetijskega in zootehničnega nadzornika.

Družba sv. Cirila in Metoda za Istro je ustanovila doslej 17 šol. Nje imetje znaša 214.000 K, od tega pripada na šolske stavbe s pohištvo 175.000 K.

Električna gonilna moč na bohinjski železnici. V bližnjem času bode proučevala komisija veščakov ali ne bi kazalo vpeljati na novih alpskih železnicah električno gonilno moč. Za bohinjsko železnico prihaja vpoštev vodna moč Soče med Kobaridom in Bovecem.

Kranjsko.

Svoji k svojim in slovenski obrtniki.

Iz ljubljanskih obrtniških krogov se nam piše:

Spomini posajajo slovenskega obrtnika v one lepe pretekle čase, ko je užival polno zaupanje slovenskih odjemalcev. Zapihal je oster veter, odnesel zaupanje, slovenske obrtnike pa je potisnil v obupen položaj.

Slovensko meščanstvo v „beli“ Ljubljani vodi obrtnika po rjavi stezi, samo pa koraka po lepih, širokih cestah. To bi moralo jenjati: slovenska inteligenca bi imela v obrtnem stanu močno oporo, če bi imela kaj srea za obrtnika. Taka alijanca bi predstavljala močan steber svobodomiselnosti.

Obrtnišstvo je že po svojem gospodarskem položaju narodno in je to že obilnokrat dokazalo. Odločno zahtevamo, da se slovenski obrtniki tudi tam pozna, kjer se deli, in ne samo tam, kjer se jemlje.

Iztekla se je doba občinske uprave, državne in deželne zbornice; oni, ki koprne po mandatih, že iščejo za svojo izvolitev zaslonbe med slovenskimi obrtniki. Ti ljudje so zdaj pred volitvami gotovo najljubnejši ljudje na svetu; sicer pa se v svoji ošabnosti in frakarski nadutosti bore malo zmenijo za obrtnika in ko

pokladajo svojega delovanja račun, so v vidni zadregi.

Če dregneš v občinsko sršenovo gnezdo, brenči sama ošabnost proti obrtniku. Kako naj občina podpira slovenske obrtnike, ko župan pri svojih privatnih delih protežira nemške obrtnike. (Županovo palačo je sezidal Nemeč Tönnies!)

Pri oddaji mizarskih del „Višje dekliške šole v Ljubljani“ je podpiral Tönnies in je šele na splošni pritisk izročil dela Slovincu Petrinu, ki je bil vrhu tega še cenejši ponudnik.

Veliko ledenico „Združenih pivovarn,“ katerim načeluje slovenski župan, je zgradil nemški provokater Lehner. Isti Lehner je zgotovil paviljone za Prešernovo veselico v Tivoliju.

Fundament za Prešernov spomenik je sezidal Baumeister Schuppler, seveda na slovenske stroške, tribuno ob otvoritvi pa je zgradil Tönnies.

Hotel „Union“ je prezrl slovenske kolarje in dal napraviti svoj voz nekje na Nemškem.

Gvardijan g. P. Hugolin je vedno izjavljal, da gleda na slovenske obrtnike, tesarska dela v cerkvi sv. Antona na Viču pa je oddal Nemeču Lehnerju. Spominjamo se onih besed, ki ste jih govorili v hotelu „Štrukelj“ v prid slovenskih obrtnikov!

Če omenim še, da si dasta prvaka Ferjančič in dr. Tavčar delati obleke pri Nemeču Wittu, in se skrbno izogibljeta slovenskih obrtnikov, lahko za enkrat končam. — Drugič pa kaj več.

Zadnja sodna imenovanja. — Justični škandal, ki ga je z zadnjim odlokom zagrešilo graško nadsodišče, in imenovanje sodnih uradnikov v okrožju tega nadsodišča morata nepristransko človeku vsiliti prepričanje, da je sodstvo izvrševalni organ nemško-nacionalne politike, golo sredstvo prodiračje germanizacije. Za višjega državnega pravdnika v Gradcu, v čigar področje spada večina slovenskih dežel, je bil imenovan mož, ki ne razume slovenskega jezika. Kaj bo delal mož s slovenskimi akti, ki so mu s sedmimi pečati jezikovega neznanja zapečateni knjiga, smo zelo radovedni. Za svetnike višjega deželnega sodišča v Gradcu so bili imenovani sami Nemci. Slovenci so ali preskočili ali pa so jim obesili za slepilo „naslov in značaj“ višjesodnega svetnika. — Ta suha dejstva zadostno označujejo ves sistem, ki vlada v avstrijski sodni upravi in ki ga je pravosodni minister Klein s priznanja vredno odkritosrčnostjo razodel. Pravosodni minister je brez moči — v sodni upravi ne odločajo pravosodni interesi; nemški nacionalistični politiki z nemškim ministrom - rojakom na čelu gospodarijo samovoljno po avstrijskem pravosodju zasledujoč vedno le nemško-nacionalne politične cilje. Kam mora tako ravnanje, ki izroča justico v kontrolo posameznim političnim strankam, privedi, ni težko ugeniti. In če bodo Slovenci vzlic vsej potrpežljivosti končno vendarle izgubili spoštovanje in zaupanje v tako dvomljivo pravosodje, ki se nastavlja in udaja nemškopolitikom, naj avstrijska sodna uprava spravi v žep tudi ta neizogibni vspeh svojega ravnanja!

Beričevo pri Ljubljani. — V „Domo-ljubu“ št. 6. je bilo čitati, kako veselo igro je vprizorilo izobraževalno društvo v Dolu in koliko je bilo smeha. Beričevce pozivlja k vstopu v društvo in jih imenuje zaspance. Kolikor je nam znano, so bili Beričevci zelo vneti za društvo. Ker pa je društvo bilo ustanovljeno v strankarske namene, so ti junaki Beričevce, ki niso klerikaleci, tako rekoč iz društva zapodili. — Prejšnji mesec je pogorela imovitemu gospodarju A. M. v Beričevem hiša z gospodarskim poslopjem vred. Gasilno društvo je bilo v 10 minutah na kraju nesreče, kjer so ognjegašci neumorno delali od 6. ure zvečer do 2. ure zjutraj v najhujšem mrazu. S svojim požrtvovalnim delom so oteli rdečemu petelinu do 1000 K gotovine, dalje hišno opravo dveh družin, strope, drva, v

skupni vrednosti nad poltretji tisoč kron. Stari gospodar je bil eden glavnih nasprotnikov in zasmehovalcev požarne brambe; sedaj pa je ponosnečenec, videč nesamoljubno požrtvovalnost, izpovedal, da ni verjel, da bo kdaj potreboval pomoč gasilcev in da človek, kedar ga zadene nezgoda, še-le ve prav ceniti gasilno društvo. Ti „zaspanci“-gasilci so bili večidel iz Beričevega, drugi pa iz Dola. Kako strasten strankar je dopisnik Domoljuba in kakšen nasprotnik požarne brambe, se vidi iz tega, da gasilcev niti ne omenja; seveda se mu zdi važnejše poročati o društvu, ki se v topli sobi nekaj ur zabava in smeje, kakor pa o društvu, ki se celo noč v hudem mrazu muči in rešuje svojega bližnjika imetje. Če dopisnik meni, da odvrne s tem kaj fantov od društva, se preklicano moti; še pridobiva jih, ker ljudje se splošno hudujejo nad pristranskim poročanjem. — Požarna bramba je imela dve predpustni veselici, eno v Dolu, drugo v Beričevem za nabavo novega orodja. Pri obeh je bila udeležba ogromna, le tistih, ki jim je skupno delovanje le na jeziku, dasi je društvo nestrankarsko, se ni niti eden udeležil.

Program kandidata za državni zbor krškega, kostanjeviškega, mokronoškega in trebenjskega okraja, Janko Staré, c. kr. davčni adjunkt v Krškem. Geslo: Z b o l j š a t i g m o t n o s t a n j e. 1. Država naj da malim posestnikom brezobrestna posojila za 15 let. Pokritje: država naj prevzame zavarovalnice. 2. Industrije manjka, vzrok slabih zaslužkov. Odpomoč: Prepoved uvoza iz tujih držav, dalje je z industriji na Češkem stopiti v dogovor. 3. Da se znižajo občinske doklade, naj občine dobijo izključno pravico imeti posojilnice, vse neobčinske naj se odpravijo. 4. Da se deželne doklade znižajo, naj dežela prevzame: monopol na papir, šibice, in notarijati naj pridejo v deželno upravo. 5. Da se okrajne doklade odpravijo, naj država prevzame šole, vse ceste, mostove itd. v svojo upravo. Pokritje stroškov pod točko 7., 8. in 6. 6. Upelje naj se davek na luksus. 7. Konvertiranje državnega dolga v 3½ ali 3% posojila. 8. Vojakom 2. in 3. službenega leta izvzemši konjenikom naj se da dopust za čas od 1. aprila do 30. septembra vsacega leta v namen, da kmetovalcu pri delu pomagajo. Orožne vaje naj se ali odpravijo, ali pa prelože na zimo. S tem bi se milijone prihranilo (točka 5). 9. Zboljšanje plač učiteljem in nižjim uradnikom. Pokritje: monopol na pivo in žganje. — 10. Jednaka, splošna in direktna volilna pravica za deželni zbor in občinski odbor. 11. Za uradnike in sploh vse uslužbenec: službena pragmatika. 12. V verske zadeve se ne umešavam, v narodnih zadevah se pridružim v slovensko korist. 13. Vsaka nadaljna želja se upošteva.

Vodstvu „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.“ Družba je uvedla nove nabiralnice komad 1 krono. Nabiralnice je izdelala tvrdka „Stegmanns C. Budweis“. Če zahtevamo od pozameznika, da se v gospodarskem življenju ravna po načelu „svoji k svojim,“ je postopanje Ciril in Metodove družbe, ki je že po svojem poklicu narodna družba kat' exohen, imenovati frivolno. Kakšno npravno resonanco naj imajo nje pridige če sama svoje principe smeši?

Nedeljska kmečka šola v Krškem, ki se je upeljala 1. 1905/6. se letos zopet nadaljuje. Otvorila se je z decembrom in bo trajala do aprila. Pouk je vsako nedeljo. Letos se poučuje o vinarstvu, sadjarstvu, umnem gospodarstvu in kmetijstvu sploh, dalje o zapuščinskih, pravnih in drugih kmetijstvu zadevajajočih zakonih, konkretno o kmetijskem knjigovodstvu, o poljedelski kemiji in računstvu.

Mlekarski poučni tečaj priredi tudi letos kranjska kmetijska družba in sicer pri mlekarski zadrugi na Vrhniki. Tečaj se začne prihodnji mesec.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani. V službo se sprejme: 1 poslovodja špacerijske stroke, 1 knjigovodja in korespondent, 1 potnik, 4 pomočniki mešane stroke, 1 pomočnik špacerijske stroke, 1 pomočnik manufakturne stroke, 1 po-

močnik železninarske stroke, 1 blagajničarka večja laščine, 5 učencev. Službe iščejo: 1 poslovodja, 3 knjigovodje in korespondent, 2 kontrolista, 12 pomočnikov mešane stroke, 3 pomočniki špacerijske stroke, 4 pomočniki manufakturne stroke, 2 pomočnika železninarske stroke, 10 kontrolistinj, 4 blagajničarke, 4 prodajalke. Posredovalnica posluje za delodajalce popolnoma brezplačno, za delojemalce proti mali odškodnini.

Iz poročila osrednjega čebelarkega društva v Ljubljani posnemamo: V preteklem letu si je društvo stavilo za glavno nalogo organizacijo čebelarjev in je v svrhu ustanovitve podružnic priredilo večje število predavanj. Na obnem zboru se je povdarjala potreba, da se organizuje izvoz živih čebel in da se nastavijo enotne cene ter onemogoči škodljiva konkurenca. Društvo se bode na merodajnem mestu zavzelo, da se prepove uvoz italijanske čebele in da se osnujejo po deželi čebelarški tečaji.

Pokopavanje mrličev na Dunaju, ki je doslej polnilo blagajno kapitalističnih podjetij, prevzame mestna občina v svoje roke. Gotovo je, da se bodo tarife za nižje sloje, ki so bili doslej precej težko obremenjeni, znatno znižale. Akcija bode zahtevala več milijonov kron, ker se bodo od sedanjih pokopovalnih podjetij odkupile vse naprave. Ljubljanska občina ima tukaj zelo hvaležno polje, da izvrši kos socialno-političnega dela in monopolizira prevažanje in pokopavanje mrličev.

Novo pasjo postavijo v peljejo na Štajerkem. Odslej se bode po vseh občinah vodil pasji register, v katerem bodo vpisani vsi psi, katerih gospodarji spadajo v občino. S tem mislijo preprečiti nevarne pasje bolezni, ki so v poslednjem času prav pogostoma nastopale. Vsak pes bo moral imeti tudi na deželi pasjo marko; pasji davek bo znašal po deželi 1 krono.

Razstava jugoslovanske kolonije v Belgradu.

V „Slovan. Jugu“ piše srbski slikar K. Jov. Jovanović svoje vtiske o tej razstavi ter se vrlo povoljno izraža o njej. O slovenskih umetnikih, ki so izložili, pravi:

Ivan Grohar — Škofja Loka. Slovenci so tudi topot pokazali, da v slikarstvu od vseh Jugoslovanov zavzemajo prvo mesto. Grohar, Jama in Jakopič predstavljajo na tej ožji izložbi dostojno slovensko umetnost. Grohar je v glavnem impresionist. Predstavlja nam umetniški, v pravem smislu te besede, s svojim originalnim načinom obdelavanja prirodo v raznih momentih letne dobe. „Škofja Loka v nevihti“, „Ajda v cvetju“ in „Za vasjo“ so tri najboljša dela. Ako ogledujete prvo sliko, dobite tako močno impresijo nevihte, da bi rekli, da čutite mraz in snežinke, kako vas bijejo po licu. Druga pa „Ajda v cvetju“ predstavlja ne manj živo polje, posejano z ajdo; njen kolorit je izveden vrlo uspešno v skladu s sivkastim, oblačnim nebom. Tretja „Za vasjo“ nam nudi zelo prijetno uživanje pri pogledu na veselo, majske prirodo.

Matija Jama — Ogulin. Evo še enega starega znanca iz prve razstave! Lepo mišljenje in simpatije, ki si jih je pridobil prvipot, lahko rečem, je sedaj samo potencilal. Tudi on je impresionist, kot so malone vsi slovenski slikarji, ali zaeno odličan pejzažist. Njegovi „Hrasti“, „Kot na vrtu“ potrjujejo popolnoma ono, kar sem rekel. Temu še pridenite: „Pomlad“ in „Kočico v zelenju“, potem „Zgodnji sneg“ in „Mlin“, in prepričani boste, da tvori Jama zares na tej razstavi umetniški slovenski trio z Groharjem in Jakopičem.

Rihard Jakopič — Ljubljana. Omenil sem že enkrat, da so Slovenci močnejši od ostalih svojih jugoslovanskih bratov. Eden izmed najboljših je Rih. Jakopič. Kakor mnogi iz te kolonije, je razstavil tudi on pred dvema letoma v Belgradu, in lani v Sofiji, kjer se je znatno odlikoval od vseh drugih. On je povečini svojih del v glavnem im-

pressionist. V tehniki je zelo močan, a v koloritu mu je le malokdo kos. Med drugimi lepimi lastnostmi, ki bi se mogle o njem omeniti, zasluži, da se povdari njegova produktivnost. Na tej izložbi se nam je predstavil z osmimi izvrstnimi deli, ki jih je težko klasificirati po vrednosti. „Devojke“, „V šumi“, „Zima“, „Gozd“, „Zimsko solnce“, „Nokturno“ so vse dela prvega reda in vrednosti, ki po svojem koloritu in tehnični izvršitvi spadajo med remek-dela te izložbe. — Svetlobni problem plein-aira v „Šumi“ in „Zimi“, claire-obscur v „Nokturni“ in „Devojkah“, mislim, se ne da bolje rešiti. —

Tako cenijo v Belgradu naše umetnike, a Ljubljana jih je kot mačeha odtirala od sebe.

Prosveta.

Slovensko gledišče. Dne 15. t. m. smo slišali na slovenskem odru prvič nemško moderno opero „Evangeljnik.“ Njen komponist. W. Kienzel, je obhajal letos z velikim slavjem svojo 50-letnico. Izmed njegovih štirih oper je dosegel edino „Evangeljnik“ velik umetniški vspah ter je na repertoirju vseh znamenitejših opernih gledišč. Na slovenskem odru je prišel ta operni igrokaz, kakor ga imenuje skladatelj, do popolne veljave. Godba je jako melodijozna, tupatam spominja na dunajski genre in je prepletena s krasnimi, religioznimi motivi. V ulogi „Evangeljnika“, Matije je bil izvrsten g. Rezunov, boljši kot v kaki drugi svojih ulog, pel je v pristrčnih tonih in z zvenečim polnim organom. — Na enaki višini je stal g. Ourédnik, njegovi strastni izlivi v I. dej. in temni recitativi v boju s smrtjo so zelo delovali. Ge. Prohazkove nežni glas je čisto zvenel, le da je bil prešibek napram močnemu partnerju in burjam orkestra. Vsi ostali zaslužijo pohvalo, tudi epizodisti in zbor. — V nedeljo popoldne je „Maček-spaček“ ugodno zabaval precej mnogobrojno občinstvo. Meni je ljubši kot vsaka gluma, ker je resno delo, dasi se mi zdi čudno, zakaj so ravno tej malenkostni komediji dali prednost pred tolikimi drugimi krasnimi igrami veselega žanra. — Zvečer so peli četrtič „Lucio di Lamermeer“, morda najlepše med vsemi njenimi uprizoritvami. Solisti so bili na višini, pri glasu in razpoloženju. — V torek je bila premiera drame „V stiski.“ Spisal jo je Francoz Bernstein, in je moderno, lepo delo, z jako dobro karakteristiko oseb, fine tehnike in zares dramatskega konca. Giblje se zelo v istem milieu kot Mirbeau v svoji „Kupčija je kupčija“; snov drame je: Glavni junak izgubi v igri vse svoje premoženje in še povrhu znatno svoto, ki ni njegova, ter je torej defraudiral. Omožena grofica ga ljubi ter mu hoče v stiski pomagati, a ljubimec se vprav ustrelji, ko stopi prijateljica v njegovo stanovanje. Ta drama zahteva igralcev — umetnikov, ki jih mi nimamo, zato je pri nas večer minil brez pravega umetniškega užitka. Edino ga. Taborska je bila takšna, da je svoji ulogi bila kos, zakaj v njej je res mnogo umetnice. — Gd. Dragutinovič je igral, a ne živel svoje uloge, in to je za modernega umetnika - igralca premalo. Kar se da z zunanji sredstvi doseči, to je naredil pošteno, a duše ni bilo v njegovi igri. Robert Chaséroj je bil slab junak, ni temperamenta, ni hladnokrvnosti. V splošnem je bila predstava srednja. Občinstva je prišlo premalo, mnogo premalo. Drama zasluži večjega zanimanja.

X.

„Smrt majke Jugoviča.“ Znani avtor „Dubrovačke trilogije“ Ivo Vojnovič je nastopil te dni pred zagrebško gledališko publiko s svojo novo dramo „Smrt majke Jugoviča“, ki jo je nazval dramsko pesem v treh spevih. Snov ne obsega nikakšnega globljega dramskega dejanja, temveč tri slike, vzete iz srbske zgodovine iz časa boja na Kosovem polju. Tam pogine vseh devet sinov Jugovičev, zadnji in najmlajši se vrne in pove materi in svoji ženi o žalostni usodi. Mati ga pošlje nazaj v boj,

žena mu umrje v naročju, sam pogine naposled na bojnem polju in mati Jugovičev se zgrudi mrtva nad žalostno usodo. Bitka je izgubljena, a mlado dekle vidi v nekakšni alegoriji lepše čase srbskega naroda. — Izpeljava je tuintam pomankljiva, vendar je žela drama pri navzoči publiki izvanreden aplavz. Uvertira in nekaj drugih glasbenih pies, ki jih je napisal pl. Zajc k dramu, so ugajali. Vendar se komponistu očita, da je bil ponekod premalo globok.

Hrvati in Lehár. V Zagrebu dajejo opereto „Die lustige Witwe“ in „Agramer Tagblatt“ opozarja na to, da je Lehár rodom Slovák in učenec Dvořakov in Fibichov. To vse verjamem, trdim pa, da je Lehár komponiral večinoma lahke, operetne skladbe po ogersko-židovskemu okusu, brez muzikalne vrednosti. Dela se torej Dvořaku in Fibichu velika krivica, če se njihovi slavni imeni imenujeta v jedni sapi s slovaškim renegatom. Da, to je Lehár! Saj Madjari sploh nimajo ničesar svojega; Kossuth je slovaški renegat: Munkácsy tudi; Jokai je židovskega rodu, Petöfi se je pisal preje Petrovič in je rodod Srbin. In tem se je pridružil Wekerle, rodod Švab, in — Lehár, zadnji po slavi in po dobi. „Die lustige Witwe“ pa je tudi pamflet na Slovanstvo. Slikajo se pijani črnogorski ministri v družbi pariških griseta, kolo se pleše po skoz in skoz ogrski melodiji à la čardaš! Pa ne da bi se bili Črnogorci učili kola od ogrskih ciganov in konjskih tatov? Nas sicer malo briga, katere operete dajejo v Zagrebu, ker jim nimamo v tem oziru ničesar predpisavati, zdi se nam pa le umestno vprašanje na zagrebško intendantco: „Bože mili, kud ste zašli?“ **Spectator.**

Raznoterosti.

Goldinarji ali krone. — Nemški pisatelj Peter Rosegger pripoveduje v februarški številki „Heimgartena“ naslednjo zgodbo: „Koliko hočeš na roko?“ je vprašal živinski kupec. — Kmet: „Pod petimi ni na prodaj.“ — Živinski kupec: „Visoko, preklicano visoko jih držiš. Pa v božjem imenu, petsto. Ali sedaj nimam denarja pri sebi. Jutri zjutraj ti pošljem.“ — Kmet: „Prav.“ — Segla sta si v roke in kupčija je bila sklenjena. Kupec je odgnal voli, in je vestno in točno poslal drug dan 500 kron. Ostalo sledi, je menil kmet. Ko so pa tedni minuli in ni nič sledilo, piše kmet: „Dobiti imam še 250 goldinarjev in potrebujem denar.“ Kupec odgovori: „Ne vem nič takega. 500 kron sem ti poslal in imam tvojo pobotnico v roki.“ In kmet je zakričal: „Hudič, prokleti! Svojih volov nisem prodal za 500 kron, temveč za 500 goldinarjev!“ Stvar je šla pred sodišče. Tam se je ugotovilo, da je kmet dejal „petsto“. Ker je kronska veljava zakonita, je kupec mislil si 500 kron in sodba se je glasila, da mu ni treba nič več plačati. In sodnik je dejal kmetu: „Vsega tega je kriva ta prokleta zmešnjava goldinarske in kronske veljave in vaša lenoba v govorjenju.“ Kmet je spet začel sakermentirati, da se je kar kresalo. Nato sodnik: „Nikar preveč, da ostane nekaj gibčnosti na jeziku za prihodnjič.“ — Zdaj išče siromak drugo instanco, ki naj določi, da naj kupec plača vsaj normalno ceno. Upajmo, da jo najde, drugo instanco!

Koliko se je popušilo tobačnih izdelkov v preteklem letu? Izmed vseh tobačnih izdelkov je stala na vrhu športna cigareta, ki se jih je požgalo 2.000.000.000 t. j. z besedami 2 milijardi komadov, kar predstavlja denarno vrednost 40 milijonov kron. Dram se je popušilo lani dobro milijardo. Vseh svalčic skupaj se je prodalo 4 milijarde in pol. Izmed smodk so ljudje najraje segali po smotkah po 3 vinarje in po „kratkih“; smotke niso dosegle milijardne višine — pokadilo se jih je „le“ 600 milijonov komadov in če prištejemo še portorike in kube, še vedno ni dosežena milijarda. Ene vrste se je tekom celega leta pokadilo le 900 komadov; ta slaba cigara, ki so se jo ljudje tako skrbno izogibali, se imenuje „kohinore“ in stane ena samo 4 krone in 10 vinarjev. Ogromne svote zvabi državna uprava leto za letom iz žepov „prostovoljnih“ davkoplačevalcev, ki imajo to slabo lastnost, da so strastni kadileci. Zaradi primere

navedeno, da prinaša državni blagajni tobačni monopol vsako leto mnogo večje vsote, kot zemljiški davek. Da se vidi grdi značaj države v vlogi podjetnika, naj opomnimo, da je gmotni položaj tobačnega delavstva vzlic sijajnemu dobičku tobačne režije še vedno silno otožen; vzlasti, še neopravičljivo je ravnanje državne uprave, če pomislimo, da je delo v tobačnih tovarnah zdravju silno kvarno in da poklada obilo ljudi svoje življenje državni blagajni na altar.

Lakota na Ruskem. Po poročilih ruskega časopisja gospoduje po osrednjih in južnih pokrajinah v Rusiji silna lakota. V sarkovski pokrajini se nahaja prebivalstvo v obupnem položaju. Pomožna akcija zaostaja daleč za potrebami. Dosti vasi je z 10—15 številkami, v katerih ne dobite enega funta moke in kmetje se hranijo ob samem krompirju. V mnogih okrajih primanjkuje tudi slame in živino krmijo z osatom. — Tudi v upski guberniji vlada lakota. Grof P. Tolstoj piše: „Pravkar se vračam iz krajev lakote, kjer sem prebil cel mesec. Obhodil sem belebejski in menselinski okraj. Na tucate vasi in tisoče družin sem obiskal in povsod sem našel siromaštvo in bolezen, ki se ne dasta popisati. Nage ljudi sem videl, ki so od mraza trepetali v nezakurjenih kočah, lačne ljudi brez kruha in brez upanja, da ga dobe. Često sem videl od lakote zatele obraze in slišal ječanje na tifusu obolenih. Tako se godi sedaj, toda hujši časi se še obetajo. Edino upanje je prostovoljni pomoči družbe, in v s kličem, sodržavljain: Otmite smrti posvečene! . . . Tudi v lukojanovskem okraju (gubernija Nižnij Novgorod) divja, po poročilih „Tovarišča“ lakota, ki jo spremljata skorbut in tifus. Najstrašnejše je, da je splavalo po vodi upanje, da dobe prebivalci teh pokrajin pravočasno žito za setve; polja bodo ostala neposejana in letošnji lakoti bode sledilo leto, ki bode še groznejše.“

Gospodarstvo.

Svoji k svojim. Po češki zmagi v Budjevicah so Nemci proglasili bojkot češkim obrtnikom, na kar so Čehi oznanili bojkot Nemcem. Po političnem boju se je razvnel gospodarski boj, v katerem so pa zopet Nemci doživeli sijajen poraz, kar priznava celo nemški organ „Budweiser Zeitung“, ki med drugim beleži, da so delavnice nemških obrtnikov prazne.

Podržavljenje kavine trgovine na Francoskem. Pariški občinski svetnik Turót (Tiró) ki je potoval po Braziliji in Argentiniji, je izdelal načrt za podržavljenje kavinega vvoza. Na ta način bi se cena kavi jako znižala, na drugi strani pa bi narasel konzum. Turót je izračunal, da bi spravila država od kavinega monopola na leto 75 milijonov, ki jih sedaj zakopljejo v svoj žep importerji.

Petrolejski trust. Po naročilu predsednika Zedinjenih držav, je izdala komisija, ki je preiskovala dejanje in nehanje velikanske organizacije, poročilo. — Glavni smoter petrolejskega trusta je bil uničenje konkurence. Neštevilni agentje, ki jih je trust imel v službi, so morali gledati, da se ni tuj petrolej prikradel na prideljeni jim trg. Trust je imel nastavljeno celo vrsto špijonov, podkupoval železniške uradnike, da so ga o vsem potrebnem informirali. Če se je pokazala konkureca, so znižali petrolejske cene tako globoko, da se nobeno konkurenčno podjetje ni moglo vzdržati. Čim pa je bil konkurent na tleh, so nagnali cene v visočino in so zakrpali svoje žepce. Često so ostali železniški vozovi s tujim petrolejem na stranskem tiru po več mesecev in komisija je odkrila celo listo železniških uslužbencev, ki so dobivali od trusta redno plačo; celo uslužbenec tuje konkurence je trust bogato honoriral — zato da so delali pri tujem podjetju njemu v prilogo. Trust je gledal, da je dobil železnice na nepostaven način v svoje roke, in določal sebi nizke tarife, konkurenčnim podjetjem pa transport onemogočal. — Dokazalo se je tej družbi, da je jemala najrazličnejše vrste petroleja iz ene posode, da je torej kupce naravnost sleparila. Dalje je trust preplavljal z anoncami, ki so pa izhajale med drugim berilom, da so izgledale

kot od uredništva pisani članki; kajpada se je trust v teh anonсах čez vse meje hvalil. — Nesolidne mahinacije so prepodile vso konkurenčno produkcijo; trust pa je samovoljno diktiral cene svojemu blagu. V svrhu hitrejšega transporta je trust položil cevi po več sto kilometrov v daljavo, da je petrolej kar sam tekel do morja, kjer so ga spravljali na ladje. Sedaj namerava vlada te naprave odpreti tudi drugim petrolejskim producentom na razpolaganje.

Socijalno gibanje.

Starostno zavarovanje privatnih uslužbencev.

Na Novega leta dan je bil publiciran zakon o starostnem zavarovanju privatnih uradnikov, ki stopi v veljavo s 1. januarjem 1908. Omenjeni zakon je zadnje delo kurijalnega parlamenta, ki je začutil naenkrat na svoja stara leta socialno-političnega duha v sebi. Ko kupčija o tozadavnem vladnem predlogu še ni bila gotova, so gnali podjetniki vreščeč krik, ker se nahaja v zakonu določba, da mora (izimši 5. in 6. kategorijo, v katero spadajo uradniki nad 2400 K) $\frac{2}{3}$ letne premije plačevati podjetnik, zavarovanec pa $\frac{1}{3}$. Zahtevali so po vsej sili, da odpade na podjetnika in uslužbenca, na vsakega polovica plačilne obveznosti, kakor imajo vpeljana na Nemškem, ali pa naj priskoči na pomoč država z eno tretjino. Ves ta krik in vik je bil pravzaprav čisto odveč; ob slabotno razviti organizaciji privatnega uradništva bodo delodajalci lahko prevalili obe tretjini delojemalcu na rame in zategadelj mora biti glavna skrb zasebnega uradništva, da po zgledu ročnega delavstva s trdno organizacijo onemogoči tako prevaljevanje in si zagotovi svoj eksistenčni minimum, pod katerega plača ne sme pasti.

Letna premija, ki jo je vplačevati, znaša poprečno 10% letnih dohodkov. Po 40 letnem vplačevanju premije dobi zavarovanec pravico do letnega zneska (rente) v višini 75% plače. Razen tega ima po preteku 120 mesecev v slučaju onemoglosti pravico do invaliditete rente v povprečnem znesku 25% plače, ki z vsakim nadaljnjim letom zraste za $\frac{1}{3}$ % da koncem 40. leta doseže starostno rento in se ž njo zlije.

Vdove prejemajo polovico rente, ki je pristojala možu v čas smrti. Vendar pa mora zakon trajati več kot leto dni, ker sicer bi se na smrt bolni poročil lahko v to svrhu, da zagotovi ženski zavarovalnino; tudi mora zakon biti sklenjen pred 50. letom zavarovančeve starosti. S sodnijsko ločitvijo ugasne pravica do rente, takisto v slučaju, da je soproga zakrivila zavarovančevo smrt. V slučaju zopetne omožitve, prejme vdova namesto nadaljne rente trikratni letni znesek.

Sirote prejemajo do 18. leta po 25% oz. 50% penzije, ki je pristojala po 120 mesecih zavarovanja umrlemu roditelju.

Osebe, ki izstopijo iz zasebne službe, zavarovanje lahko prostovoljno nadaljujejo.

Kakor je iz navedenih osnovnih določil razvideti, je zakon nedostaten, ker podaja zavarovaneu premalo udobnosti. Vendar korak v smeri socialno-političnega napredka je le.

Z zavarovanjem se ubrani posameznik biču, ki ga vihti usoda; s tem da se preneso udarci usode na splošnost, izgube svoj skeleči okus. Kot socialni ideal se v daljavi blešči doba, ko bode vsak član družbe — kmetovalec, delavec, podjetnik, uradnik, njegova žena in otroci — zavarovan proti gmotni bedi, ki je zvezana z boleznijo, nezgodo, brezposelnostjo, starostjo, vdovelostjo, osirotelostjo i. t. d.

Delavske varstvo. Trgovsko ministrstvo je izdalo naredbo v varstvo stavbnih delavcev. Naredba navaja določbe glede posameznih varnostnih naprav. Odre, stopnice, lestve, verige, vrvi itd. je pregledati vsakih 14 dni. Gradivo sme delavec delavcu podajati le na tleh, opeko le z nadstropja v nadstropje. Prepovedano je metati gradivo z višine. Podjetnik mora skrbeti za dobro pitno vodo, zdrava stanovanja in za prvo pomoč v nesrečah. — Naredba je lepa, toda bojazen imamo, da ostane — kakor domala vsa avstrijska socialna politika — na papirju.

Pozor starši!

Dijaški dom v Ljubljani!

s šolskim letom 1907/8.

Podatki pod naslovom „Konvikt“ poste-restante v Ljubljani.

Z malo glavnicco

se zasluži veliko denarja, ako se z mojimi (Ekstrakti) izdeluje žganje in likere na mrzli poti. Kdor z mojimi izvlečki (Ekstrakti) manipulira, mu jamčim za najboljši uspeh. Kdor se te izvršne kupčije hoče vzdeležiti, naj pošljid svoj natančnt naslov pod imenom „Prva tovarniška tvrdka 80400“ na anončno ekspedicijo Ed. Braun, Dunaj, I., Rotenturmstrasse 9.

Tri goldinarje

velja poštni zabojček brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) lepo sortiranega **toaletnega mila (odpadkov)** z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Poskusite in priporočite izdelke

Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštnih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Veliko presenečenje!

Nikdar več v življenju take prilike! **500 komadov samo gld. 1.95.**

1 krasno pozlač. 36 ur idoča preciz. anker-ura z verižico, s 3 letnim jamstvom, 1 mod. svilena kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 jantarjev smodkovnik, 1 eleg. broša (novost), 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manš. gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double-zlato s patent. zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šalj. predmeti, velika veselost za mlade in stare, 1 nikeln. tintnik, 20 važnih dopis. predmetov in še 400 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1.95. Pošilja po povzetju, ali če se denar prej vpošlje,

A. GELB, Krakov, poštni predal 40/b.

Pri odjemi 2 garnitur se priloži 1 angl. britev zastoj.

Žene!

Zastajanje krvi itd. ozdravlja **P. Ziervas, Kalk** b. Köln (Nemčija) št. 245. Gospa G. v M. piše: „Vaše sredstvo je hitro pomagalo.“ — (Prosi se povratne poštine.)

Stavbeno, umetno in konstruktorsko ključavničarstvo. Hidravlične vidre in sesalke.

JOSIP WEIBL

J. Spreitzerja nasl.

Ljubljana

Slomšekove ulice 4.

Žično omrežje na stroj, ohajilne mize, ograje na mirovdvoru, vežna vrata, obmejno omrežje, stolpni križi, balkoni, verande, štedilniki itd.

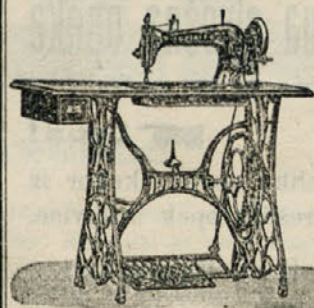

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9.60, boljše vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.— K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Pizen, Češko

PFAFF šivalni stroji

so najboljši

za družinsko uporabo. Šivajo, krpajo in vezejo. Neprekosljivi za obrtne namene, šivajo naprej in nazaj.

! Kroglasto ležišče !

Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana • Kočevje

Mestni trg 9. v gradu. 56

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna tvrdka!

H. Suttner urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža, preje v Kranju priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v veliki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastoj in poštine prosto.

Oglejte si — **poljedelskih strojev,** slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA V LJUBLJANI

na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnoram zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železniško stroko spadajoče predmete.

Pozor, gospodje in gospodične!

V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti najboljše sredstvo za rast las in proti njih izpadanju **KAPILOR št. 2.** Povzroča da postanejo lasje dolgi in gosti, odstranja prah in vsako kožno bolezen na glavi. Naročila naj bi si ga vsaka družina. Imam premnogo zahvalnic in priznalnic. Stane poštine prosto na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h, 2 lončka 5 K. Naroča naj se samo od mene pod naslovom

Peter Jurišić

lekarnar v Pakracu št. 68 v Slavoniji.

Ustanovljeno leta 1832.

Priznано najboljše oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurencu po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Izborna zaloga vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

Priporočajte povsod „Naš List“

Prodajana debelo.

Prodajana drobno.

Odlikovana
v Parizu s častnim
križcem, diplomo in
zlato medaljo.

Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka
iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:
Janko Traun
izdelovatelj cementnin na Glincah
pri Ljubljani.

Zakonito zavarovano. Vsako ponarejanje kaznivo.

Edino pravi je le
Thierry-jev balzam
z zeleno znamko z nuno.

12 malih ali 6 dvojnatih steklenic
ali 1 velika posebna steklenica
s patent. zamaškom K 5.—

Thierry-jevo centifolijsko mazilo
za vse še tako zastarane rane, vnetja,
poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.

Razpošilja le proti predplači ali
po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši
splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči za-
hvalnih pisem zastoj in franko.

**Slovinci spominjajte se pod-
pornega društva za slovenske
visokošolce v Pragi!**

Rimska cesta 2. Mišlerjeve ulice 5.

Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani

WARBINEK-ovi

piani so neprekosljivi!

Klavirji, harmoniji, tudi samoigralni, električni. Prodaja se tudi na obroke. Stare
klavirje jemljem v zameno. Dajem tudi na posodo. Uglajevanja in poprave se izvr-
šujejo točno in dobro. Solidne cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.

Le „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Pozor gospodje in mladeniči!

V svoji lekarniški praksi, ki je izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti
najboljše sredstvo za rast brk, brade in las, proti izpadanju brk in las in to je
KAPILOR št. 1. On deluje, da lasje in brke postanejo gosti in dolgi, odstranjujejo
prhljaj in vsako drugo kožno bolezen glave. — Naroči naj si ga vsaka družina. Imam
mnogo priznalic in zahvalnic. — Stane franko na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h,
2 lončka 5 K. — Naročajte samo pri meni pod naslovom

Peter Jurišič
lekarnar v Pakracu šte. 68 v Slavoniji.

**Krup
vzbujajoče!**

Namesto
18 K
samo
7 K

**Krasna remontoir-
Gloria-
srebrna ura**
s 3 močnimi pokrovi, bogato gra-
virana, natančno tekoča, 3letno
jamstvo, proti povzetju
samo 7 kron

Tovarna za ure: **J. König, Dunaj**
VII., Westbahnstrasse 36-203.

Najcen. in najhitrejša voznja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyda“

iz Bremna v New York

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm d. Grosse“.

Prekomorska voznja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnege društva kakor tudi listke za
vse proge ameriških železnic dobite v **LJUBLJANI** edino le pri

Edvardu Tavčarju, Kolodvorske ulice št. 35
nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“

**Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. — Vsa pojasnila, ki se tičejo potovanja, točno in brez-
plačno. — Postrežba pošena, realna in solidna.**

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, Californijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in
Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez **Galveston**. Odhod na tej progi iz Bremna enkrat mesečno.
Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Colombo,
Singapore v Avstralijo itd.

Pozor! Berite!

Tiskovine
za industrijo, trgovino
in obrt
od navadnega trgov-
skega zavitka do ob-
širnega cenika.
Tisk umetniških raz-
glednic,
Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN
A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VEC-
BARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI
NAJOBSEZNEJSA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO
□ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s pri-
logo „Kamničan“ in
„Slov. Gospodinja“ ter
„Oglasnika“.

Trgovina s papirjem
in pisalnimi potreb-
ščinami.
Knjigoveznica.